

**SCIENTIFIC
COLLECTION
INTERCONF**

No **74**
September, 2021

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 3rd
International Scientific
and Practical Conference

**RECENT SCIENTIFIC
INVESTIGATION**

OSLO, NORWAY

16-18.09.2021

InterConf
Scientific Publishing Center

SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF»

№ 74 | September, 2021

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference

RECENT SCIENTIFIC INVESTIGATION

OSLO, NORWAY

16-18.09.2021

OSLO
2021

UDC 001.1

S 40 *Scientific Collection «InterConf», (74): with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Recent Scientific Investigation» (September 16-18, 2021). Oslo, Norway: Dagens næringsliv forlag, 2021. 396 p.*

ISBN 978-82-7346-353-1

EDITOR COORDINATOR

Anna Svoboda
Doctoral student
University of Economics, Czech Republic
annasvobodaprague@yahoo.com

Mariia Granko
Coordination Director in Ukraine
Scientific Publishing Center InterConf
info@interconf.top

EDITORIAL BOARD

Temur Narbaev (PhD)
Tashkent Pediatric Medical Institute,
Republic of Uzbekistan;
temur1972@inbox.ru

Dan Goltsman (Doctoral student)
Riga Stradiņš University, Republic of Latvia;

Katherine Richard (DSc in Law),
Hasselt University, Kingdom of Belgium
katherine.richard@protonmail.com;

Richard Brouillet (LL.B.),
University of Ottawa, Canada;

Stanyslav Novak (DSc in Engineering)
University of Warsaw, Poland
novaks657@gmail.com;

Mark Alexandr Wagner (DSc. in Psychology)
University of Vienna, Austria
mw6002832@gmail.com;

Elise Bant (LL.D.),
The University of Sydney, Australia;

Alexander Schieler (PhD in Sociology),
Transilvania University of Brasov, Romania

Dmytro Marchenko (PhD in Engineering)
Mykolayiv National Agrarian University
(MNAU), Ukraine;

Rakhmonov Aziz Bositovich (PhD in Pedagogy)
Uzbek State University of World Languages,
Republic of Uzbekistan;

Dr. Albenya Yaneva (DSc. in Sociology and Antropology),
Manchester School of Architecture, UK;

Vera Gorak (PhD in Economics)
Karlovarská Krajská Nemocnice, Czech Republic
veragorak.assist@gmail.com;

Polina Vuitsik (PhD in Economics)
Jagiellonian University, Poland
p.vuitsik.prof@gmail.com;

Kanako Tanaka (PhD in Engineering),
Japan Science and Technology Agency, Japan;

George McGrown (PhD in Finance)
University of Florida, USA
mcgrown.geor@gmail.com;

Vagif Sultanly (DSc in Philology)
Baku State University, Republic of Azerbaijan

If you have any questions or concerns, please contact a coordinator Mariia Granko.

The recommended styles of citation:

1. Surname N. (2021). Title of article or abstract. *Scientific Collection «InterConf», (74): with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Recent Scientific Investigation» (September 16-18, 2021) Oslo, Norway; pp. 21-27. Available at: [https://interconf.top/...](https://interconf.top/)*
2. Surname N. (2021). Title of article or abstract. *InterConf, (74), 21-27*. Retrieved from [https://interconf.top/...](https://interconf.top/)

This issue of Scientific Collection «InterConf» contains the International Scientific and Practical Conference. The conference provides an interdisciplinary forum for researchers, practitioners and scholars to present and discuss the most recent innovations and developments in modern science. The aim of conference is to enable academics, researchers, practitioners and college students to publish their research findings, ideas, developments, and innovations.

©2021 Dagens næringsliv forlag
©2021 Authors of the abstracts
©2021 Scientific Publishing Center «InterConf»

contact e-mail: info@interconf.top

webpage: www.interconf.top

Растворов Олександр Анатолійович

кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології
Запорізький державний медичний університет, Україна

ДОСЯГНЕННЯ І НЕДОЛІКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ

Анотація. В статті розглядається сучасний стан надання паліативної допомоги хворим на невиліковні форми туберкульозу. Нормативно-правова база надання паліативної допомоги хворим на туберкульоз в Україні розроблена на достатньому рівні. Проте, на практичному рівні служба паліативно-хоспісної допомоги у фтизіатрії потребує суттєвого розширення і реформування.

Ключові слова: туберкульоз, інкурабельні хворі, паліативна допомога.

Сучасний розвиток людства спрямований на гуманізацію суспільства. Однією з її складових є підвищення якості життя. За визначенням ВООЗ: «Якість життя – це суб'єктивне сприйняття людиною свого фізичного, психологічного, емоційного і соціального функціонування, залежно від якості середовища, в якому вона живе, а також ступеня задоволення конкретним рівнем життя та іншими складовими психологічного комфорту» [1].

У медицині якість життя стосується передусім стану здоров'я, тому коректно застосовувати поняття «якість життя, пов'язана зі здоров'ям» («health-related quality of life»). Вважається, що це – рівень благополуччя і задоволення тими сторонами життя, на які впливає хвороба чи її лікування, нещасні випадки. Якість життя хворої людини у сучасній медицині розглядається як інтегральна характеристика її стану, що складається з фізичного, психологічного, соціального компонентів. Однією зі складових якості життя є зменшення страждань людини на невиліковне захворювання в завершальній стадії його розвитку. Наданням допомоги хворим наприкінці життя займається паліативна медицина, однією з головних задач якої є допомога людині померти з гідністю, без болю і страждань, в стані психологічного спокою, відповідно до власного стилю життя, а також допомога їх родині [2].

Формування служби паліативно-хоспісної допомоги (ПХД) на державному рівні в Україні було розпочато на початку 2000-х років, але й досі існуюча служба ПХД, особливо в напрямку інфекційних хвороб, сформована не достатньо.

Мета роботи: охарактеризувати стан організації ПХД хворим на туберкульоз в сьогодення.

Туберкульоз – це інфекційне захворювання з хвилеподібним перебігом, що може привести до розвитку тяжкого невиліковного стану з розвитком багатьох ускладнень, які значно погіршують якість життя хворого. Основними причинами розвитку інкурабельних форм туберкульозу є формування хіміорезистентного специфічного процесу, коли вичерпані усі резерви хіміотерапії та неможливо провести оперативне лікування, або при ко-інфекції туберкульоз/ВІЛ. Щорічно від туберкульозу в Україні помирає близько 4 тисяч осіб, з них більше 1,5 тисяч – від поєднаної інфекції туберкульоз/ВІЛ [3]. Хворі на невиліковні форми туберкульозу, на ко-інфекцію туберкульоз/ВІЛ потребують ПХД, тому що прогноз життя цих хворих має сумнівний чи несприятливий характер.

В Україні достатньо розроблена нормативно-правова база щодо надання ПХД невиліковним хворим, що відображається в Законах України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-ХІІ, «Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги» від 07.07.2011 № 3611-VI, Наказах МОЗ «Про організацію паліативної та хоспісної допомоги» від 31.10.2011 № 733, «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку потреби населення у медичній допомозі» від 15.07.2011 № 420, «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації паліативної медичної допомоги при хронічному больовому синдромі» від 25.04.2012 № 311, «Про організацію надання паліативної та хоспісної допомоги» від 21.01.2013 № 41, «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні» від 04.06.2020 № 1308, Наказі

Мінсоцполітики «Про затвердження Державного стандарту паліативного догляду» від 29.01.2016 № 58 та у ряді інших [4,5].

Нормативно-правова база надання ПХД хворим на невиліковні форми туберкульозу і ко-інфекцію туберкульоз/ВІЛ включає Закони України «Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013 роки» від 19.02.2009 № 1026-VI, «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії захворюванню на туберкульоз на 2012–2016 роки» від 16.10.2012 р. № 5451-VI, «Про затвердження Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки» від 20.10.2014 № 1708-VII, Накази МОЗ «Про затвердження примірних положень про хоспіс та відділення паліативної допомоги хворим на ВІЛ-інфекцію та СНІД» від 27.12.2007 р. № 866, «Про затвердження Примірного положення про лікарню «Хоспіс» (відділення, палату паліативного лікування) для хворих на туберкульоз» від 11.06.2010 № 483, «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дорослим. Туберкульоз» № 620 від 04.09.2014 [6].

Надання паліативної допомоги хворим на туберкульоз полягає не лише в покращенні якості життя хворих та наданні послуг, орієнтованих на потреби хворого та його сім'ї, а й на зменшення ризику зараження членів родини хворого, персоналу та нозокомінального поширення невиліковних форм туберкульозу. Паліативне (симптоматичне) лікування починається з моменту діагностики хвороби (соціальна, психологічна підтримка) та поступово зростає після встановлення невиліковної форми хвороби, максимально збільшується у кінці життя та продовжується після смерті хворого (психологічна робота з родиною).

Показання до припинення лікування хворих на туберкульоз й надання паліативно-хоспісної допомоги регламентовані Наказом МОЗ України № 620 від 04.09.2014 [7]. Паліативна допомога хворим на туберкульоз та ко-інфекцію туберкульоз/ВІЛ може надаватися вдома і у протитуберкульозних закладах [8].

З 1 квітня 2020 року послуга з надання паліативної допомоги увійшла до Програми медичних гарантій Національної служби здоров'я України (НСЗУ). У 2021 році 485 медичних закладів уклали договори про надання паліативної допомоги з НСЗУ, проте лише окремі медичні заклади надають паліативну допомогу хворим на невиліковні форми туберкульозу.

Хоспісна допомога є складовою паліативної допомоги і надається невиліковним хворим, передусім у термінальних стадіях захворювання, і членам їх родин фахівцями зі спеціальною підготовкою в галузі надання паліативної та хоспісної допомоги. Спеціалізована стаціонарна лікарня «Хоспіс» (відділення, палата паліативного лікування) для хворих на туберкульоз створюється для надання цілодобового кваліфікованого догляду, необхідної патогенетичної, симптоматичної та психологічної допомоги хворим на туберкульоз (хронічний, хіміорезистентний, поєднаний з ВІЛ-інфекцією тощо), незалежно від бактеріовиділення, які не можуть бути виліковані сучасними і доступними методами та засобами, з тяжкими розладами життєдіяльності, у термінальній стадії захворювання, а також для психологічної та соціальної підтримки родичів хворого на період хвороби та втрати ними рідного. Для проведення спеціалізованого стаціонарного паліативного лікування розроблені показання для госпіталізації хворих з невиліковним туберкульозом [9,10].

Проте в Україні, стандартизовані клінічні протоколи надання паліативно-хоспісної допомоги хворим з невиліковними формами туберкульозу ще не розроблені.

Згідно з рекомендаціями ВООЗ, потреба в ПХД для хворих на туберкульоз становить 80% від кількості пацієнтів з невиліковними формами захворювання (Наказ МОЗ України № 420 від 15.07.2011). За інформацією Українського центру суспільних даних (на основі даних 2018 року), потребу в наданні ПХД мали 17347 дорослих і 938 дітей, хворих на туберкульоз, та 3 326 дорослих і 1764 дитини з ВІЛ-інфекцією/СНІДом, серед яких третина – хворі на ко-інфекцію туберкульоз/ВІЛ [11]. Але забезпечення ліжками для лікування паліативних хворих на туберкульоз залишається недостатнім і

становить 40-60% від необхідного по різних регіонах країни. До того ж, не всі медичні заклади, які надають ПХД таким хворим, відповідають вимогам НСЗУ щодо надання послуг паліативної медичної допомоги. Це потребує додаткової реорганізації служби ПХД у фтизіатрії з перерозподілом і концентрацією ліжок ПХД в більш потужних чи спеціалізованих медичних закладах, що відповідають цим вимогам.

Надання ПХД хворим на невиліковні форми туберкульозу зараз в Україні здійснюється в більшості випадків в амбулаторних умовах вдома, що потребує особливих умов, які стосуються не тільки надання саме паліативної допомоги хворим на туберкульоз, але і дотримання вимог інфекційного контролю, обізнаністю з ними осіб, що здійснюють паліативну допомогу [10]. В сьогодення створити вдома у хворого умови, що відповідають вимогам Інфекційного контролю за туберкульозом, практично не можливо. Тому особи, що здійснюють нагляд за хворим (члени родини, медичні працівники, волонтери) мають високий ризик інфікування, а надалі й захворювання, на хіміорезистентні, складно виліковні форми туберкульозу.

Паліативну допомогу вдома невиліковним хворим на туберкульоз надають лікарі загальної практики – сімейної медицини за консультативною допомогою лікарів-фтизіатрів, проте як ті, так й інші, з питаннями надання саме паліативної допомоги хворим на невиліковні форми туберкульозу обізнані не достатньо. Тому більшість хворих на невиліковний туберкульоз, що проходять термінальну стадію хвороби в домашніх умовах, не отримують в достатньому обсязі необхідного знеболювання, професійного догляду, соціальної і духовної підтримки, значна кількість таких хворих помирає практично на самоті.

Висновки. Нормативно-правова база ПХД хворим на невиліковні форми туберкульозу розроблена відносно достатньо. Стандартизовані клінічні протоколи надання ПХД хворим з інкурабельними формами туберкульозу ще потребують розробки. Проте, на практичному рівні, як амбулаторному, так і стаціонарному, служба паліативно-хоспісної допомоги у фтизіатрії потребує суттєвого розширення і реформування, наближення її функціонування до вимог ВООЗ.

Список джерел:

1. ВОЗ. Паліативна допомога. // Под ред. Е. Davies, I.J. Higginson. / Европейское региональное бюро ВОЗ, 2005. – 32 с.
2. Белая книга: стандарты и нормы хосписной и паллиативной помощи в Европе: часть 1. Рекомендации Европейской ассоциации паллиативной помощи. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://pro-palliativ.ru/library/belaya-kniga-standarty-i-normy-hospisnoj-i-palliativnoj-pomoshhi-v-evrope-chast-1/>
3. Центр громадського здоров'я України. Аналітично-статистичний довідник «Туберкульоз в Україні» за 2019 р. [Електронний документ]. – Режим доступу: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/tuberkuloz/statistika-z-tb/analitichno-statistichni-materiali-z-tb>
4. Розвиток паліативної і хоспісної допомоги в Україні: організаційні, юридичні та медичні аспекти / Губський Ю.І., Гойда Н.Г., Царенко А.В. // Реабілітація і паліативна медицина. – 2015. - № 1(1). - С 68-74.
5. Стан, проблеми і перспективи впровадження паліативної та хоспісної допомоги в Україні / Савка Г.В. // Медсестринство. – 2019. - № 2. – С.26-30.
6. Александріна Т.А. Розвиток паліативної і хоспісної допомоги хворим на туберкульоз. Минуле, сучасне, майбутнє // Реабілітація і паліативна медицина. – 2016 - № 1(3) – С.71-75.
7. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дорослим. ТУБЕРКУЛЬОЗ. Розділ Паліативна допомога.: наказ МОЗ України від 04.09.2014 № 620 [Електронний документ]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0620282-14#Text>
8. Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні: наказ МОЗ України від 04.06.2020 № 1308 [Електронний документ]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-20#Text>
9. Примірне положення про лікарню «Хоспіс» (відділення, палату паліативного лікування) для хворих на туберкульоз: наказ МОЗ України від 11.06.2010 № 483 [Електронний документ]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0483282-10#Text>
10. Паліативна допомога при ко-інфекції туберкульоз/ВІЛ: навч. посібник / упоряд. О.С. Шевченко, В.М. Козько, Л.Д. Тодоріко та ін. – Харків: ХНМУ, 2017. – 100 с.
11. Український центр суспільних даних. Потреба у паліативній допомозі: оцінка до рівня районів України, інтерактивний інструмент. [Електронний документ]. – Режим доступу: <https://socialdata.org.ua/palliative-care-need/>